

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин

Розробник: Омельченко Ганна, завідувачка кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин, кандидат ветеринарних наук, доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Контактні дані розробників, залучені до викладання	<i>Викладач:</i> ОМЕЛЬЧЕНКО Ганна, кандидат ветеринарних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 20 (навчальний корпус №1) <i>e-mail:</i> anna.omelchenko@pdaa.edu.ua, +380991947882, https://www.pdau.edu.ua/people/omelchenko-ganna-oleksiyivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва <i>ОПП Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з загальних природничих дисциплін (наук).

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування сучасної системи знань з теорії та практики з анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення форм, будову та життєдіяльність клітин; будову і функції тканин живих організмів, вивчення розвитку зародка та плоду тварин і птиці; та закономірності будови та функцій тіла тварин і птиці й розвитку окремих органів, систем органів та їх апаратів і процеси, що відбуваються в клітинах на молекулярному рівні, зумовлених спадковістю та умовами існування організму сільськогосподарських тварин.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові:

ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

Програмовані результати навчання:

РН 8 – Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.

Морфологія клітини. Хімічний склад і фізико-хімічні властивості протоплазми клітини. Фізіологічні властивості клітини. Будова та розвиток сперматозоона та яйцеклітини. Будова та функції епітеліальних, сполучних, м'язових та нервової тканин.

Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.

Закономірності будови тіла тварин. Система органів руху тварини: будова кістки; поділ скелета на частини та відділи; будова осьового та периферичного скелета. Типи з'єднання кісток скелета. Загальна характеристика м'язової системи: будова м'яза як органу; допоміжні органи м'язів. Будова шкіри та її похідних.

Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.

Будова порожнин тіла тварини: будова органів ротової порожнини та глотки; передньої кишки, або стравохідно-шлунковий відділу; середньої кишки, або відділу тонких кишок; задньої кишки, або відділу товстих кишок. Будова апарату дихання. Система органів сечовиділення. Будова органів розмноження самців та самок.

Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.

Загальна характеристика серцево-судинної системи: система органів кровообігу; кола кровообігу; будова стінки кровоносних судин; основні артерії великого кола кровообігу; головні вени великого кола кровообігу; особливості кровообігу у плода. Система органів лімфообігу. Будова органів кровотворення та імунного захисту. Будова окремих залоз внутрішньої секреції: особливості залоз у різних видів тварин.

Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів

Центральна та вегетативна нервові системи. Будова органа зору, слуху та рівноваги, органів нюху, смаку й дотику. Особливості будови апарату руху птахів. З'єднання кісток кінцівок (суглоби). Система органів шкірного покриву. Система органів травлення. Система органів дихання. Система органів крово- та лімфообігу. Системи органів сечовиділення та розмноження. Нервова система та органи чуттів. Система органів внутрішньої секреції.

Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.

Коротка історія фізіології. Об'єкти вивчення і методи дослідження тварин. Біоелектричні явища. Основні властивості живої тканини. Фізіологія м'язів і нервів. Нервові центри та їх властивості. Фізіологія спинного і головного мозку. Вегетативна нервова система. Трофічна функція нервової системи. Методи вивчення функцій кори великих півкуль. Умовні рефлекси. Аналіз і синтез у корі великих півкуль. Сон і гіпноз. Типи нервової системи. Вчення І.П. Павлова про першу і другу сигнальні системи.

Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу.

Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.

Склад, функції та фізико-хімічні властивості крові. Кровотворення і регуляція системи крові. Лімфа і тканинна рідина. Фізіологічні властивості серцевого м'яза. Характеристики роботи серця. Рух крові кровоносними судинами. Регуляція кровообігу. Кровопостачання серця, мозку, легень, печінки і селезінки. Лімфообіг. Зовнішнє дихання. Газообмін у легнях і тканинах. Регуляція дихання. Вплив на дихання різних факторів. Особливості дихання птахів. Голос тварин. Взаємозв'язок органів дихання з іншими системами організму. Методи вивчення функцій залоз внутрішньої секреції. Властивості гормонів та механізм їх дії. Нервова регуляція залоз внутрішньої секреції. Гормони гіпофіза, щитоподібної залози, прищитоподібних залоз, надниркових залоз, підшлункової залози, статевих та інших залоз. Використання гормонів та гормональних препаратів у тваринництві.

Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.

Загальна характеристика органів травлення та їх функцій: травлення в ротовій порожнині, в шлунку; травлення і всмоктування в тонких кишках; травлення в товстих кишках; особливості травлення сільськогосподарської птиці. Обмін білків, вуглеводів, ліпідів, водний і мінеральний обмін; вітаміни; роль печінки в обміні речовин. Обмін енергії. Температурна регуляція. Утворення сечі; склад сечі та її фізико-хімічні властивості. Регуляція функції нирок. Виведення сечі.

Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.

Загальна характеристика органів розмноження тварин: фізіологія органів розмноження самців і самок. Особливості розмноження птахів. Ріст і розвиток молочних залоз. Молоко і молозиво. Процес молокоутворення. Загальні властивості аналізаторів. Фізіологія аналізаторів: зорового, слухового, нюхового, смакового, шкірного. Інтерорецепторний і руховий аналізатори. Взаємодія аналізаторів. Етологія. Види руху.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма (204ТВППТ_бд_2022)				заочна форма (204ТВППТ_бз_2022)			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	лаб.	с.р		л	лаб.	с.р
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	13	2	2	9	14	-	-	14
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	14	2	2	10	18	2	2	14
Тема 3. Нутроці. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	16	2	4	10	14	-	-	14
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	16	2	4	10	15	-	-	14
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	14	2	2	10	15	-	-	14
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.	14	2	2	10	15	-	-	14
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	16	2	4	10	16	2	2	14
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	16	2	4	10	14	-	-	14
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації	16	2	4	10	14		-	15
В т. ч. індивідуальні завдання:	-	-	-	-		-	-	

контрольна робота								
Усього годин	135	18	28	89	135	4	4	127

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (204ТВППТ_бд_2022)

Програмні результати навчання	Форми контролю				Разом
	Опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Ведення конспекту	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	
	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів
PH 8	54	18	9	19	100
Разом	54	18	9	19	100

Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання (204ТВППТ_бз_2022)

Програмні результати навчання	Форми контролю				Разом
	Опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Ведення конспекту	Виконання завдань самостійної роботи (контрольна робота)	
	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів
PH 8	40	2	28	30	100
Разом	40	2	28	30	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- опитування (шкала та критерії оцінювання; min–max; денна: 0-6; заочна: 0 – 4);
- виконання лабораторних робіт та їх захист (шкала та критерії оцінювання; min–max; 0 – 2);
- ведення конспекту конспекту (шкала та критерії оцінювання; min - max) - для денної (0 – 1); для заочної (0 – 4);
- виконання завдань самостійної роботи (шкала та критерії оцінювання; min - max) - для денної форми навчання у вигляді реферату – 19 балів; для заочної форми навчання у вигляді виконання контрольної роботи 30 балів).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є: залік.

Шкала та критерії оцінювання опитування для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
6	Абсолютне володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
5	Достатнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
3-4	Середнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
0-2	Низький рівень, що свідчить про недосягнення програмних результатів навчання- компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та

Розподіл балів	Критерії оцінювання
	розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

Шкала та критерії оцінювання опитування для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
4	Абсолютне володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
3	Достатнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
2	Середнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.
0-1	Низький рівень, що свідчить про недосягнення програмних результатів навчання - компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

Шкала та критерії оцінювання виконання лабораторних робіт та їх захист для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
2	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
1,5	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, але містить дані, що застаріли або не відповідають дійсності. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
1	Матеріал подано нелогічно. Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам.
0-0,9	Матеріал по даній темі не відповідає дійсності. Оформлення не відповідає стандартним вимогам.

Шкала та критерії оцінювання ведення конспекту для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
1	Оформлення робочого зошита виконано послідовно, акуратно, з записами висновків до кожного досліду на 75-100%.
0,5	Оформлення робочого зошита виконано послідовно, акуратно, з записами висновків до кожного досліду на 40-74%.
0-0,4	Оформлення робочого зошита виконано не послідовно, не акуратно, з записами висновків не до кожного досліду на 0-39%.

Шкала та критерії оцінювання ведення конспекту для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
4	Оформлення робочого зошита виконано послідовно, акуратно, з записами висновків до кожного досліду на 75-100%.
3	Оформлення робочого зошита виконано послідовно, акуратно, з записами висновків до кожного досліду на 40-74%.
2	Оформлення робочого зошита виконано не послідовно, не

Розподіл балів	Критерії оцінювання
	акуратно, з записами висновків не до кожного досліджу на 20-39%.
0-1	Оформлення робочого зошита виконано не послідовно, не акуратно, з записами висновків не до кожного досліджу на 0-19%, відсутність малюнків і незаповнені табличні дані.

Шкала та критерії оцінювання виконання реферату
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
2-3	Матеріал викладений змістовно, лаконічно, послідовно, в повному обсязі, є актуальним, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
0,6-1	Матеріал викладений достатньо лаконічно, послідовно, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
0-0,5	Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам. Матеріал подано нелогічно на низькому рівні, що свідчить про недосягнення програмних результатів навчання-компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних

видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№	Критерії оцінювання	Розподіл в балах
1.	Студент без допомоги викладача, самостійно і переконливо аргументує відповіді, вміє використовувати набуті знання і вміння. Має абсолютне володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.	30-25
2.	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Має достатнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.	24-20

3.	Студент уміє систематизувати, порівнювати, узагальнити інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно відповідати на запитання; виправляти помилки, серед яких є суттєві та їх аргументувати. Має середнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.	19-15
4.	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу; виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	14-12
5.	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий; з допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	11-9
6.	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	8-5
7.	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що свідчить про недосягнення програмних результатів навчання - компетентностей: загальних: ЗК 3 - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 4 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; та спеціальних: ФК 10 - Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.	4-0

Форма проведення семестрового контролю даної навчальної дисципліни згідно з робочим та навчальним планом - залік. Залік це сума балів по кожному виду поточного контролю.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
(денна форма навчання, підсумковий семестровий контроль – залік)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Ведення конспекту	Виконання завдань самостійної роботи(реферат)	
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	6	2	1	2	11
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	6	2	1	2	11
Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	6	2	1	2	11
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	6	2	1	2	11
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	6	2	1	2	11
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової	6	2	1	2	11

діяльності.					
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	6	2	1	2	11
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	6	2	1	3	12
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.	6	2	1	2	11
Разом	54	18	9	19	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
(заочна форма навчання, підсумковий семестровий контроль – залік)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Самостійна робота - виконання контрольної роботи	Разом
	Письмове опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Ведення конспекту робочого зошита		
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	4	-	3	-	7
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний окрів.	4	2	3	-	9
Тема 3. Нутроці. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	4	-	3	-	7
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	4	-	3	-	7
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	4	-	3	-	7
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи.	5	-	3	-	8

Фізіологія вищої нервової діяльності.					
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	5	-	3	-	8
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	5	-	3	-	8
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.	5	-	4	-	9
Виконання індивідуального завдання (контрольна робота)	-	-	-	30	30
Разом	40	2	28	30	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 135 годин. Кількість кредитів – 4,5. Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Викладання навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті».

Дисципліна включає лекції та лабораторні заняття. Під час читання лекції доцент науково обґрунтовує, послідовно і систематизовано викладає певні наукові проблеми теми навчального предмету, ілюструє за необхідністю наочно. Лекція завжди слугує підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються в процесі навчальної роботи. На лабораторному занятті викладач організовує детальний розгляд теоретичних питань теми і формує їх бачення щодо практичного застосування у майбутній фаховій науковій діяльності. Для проведення практичних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для здобувачів наукового ступеня бакалавра щодо підготовки і роботи на занятті.

Самостійна позааудиторна робота при вивченні навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» полягає у підготовці до аудиторних занять, що є основним способом оволодіння навчальним матеріалом. Засвоєння тем контролюється на лабораторних заняттях відповідно до конкретних цілей шляхом усного опитування на основі вирішення конкретних прикладних задач.

Відвідування аудиторних занять є обов'язковим, пропущені заняття підлягають відпрацюванню. Процедура відпрацювання залежить від причин пропуску – поважна чи неповажна. Підтвердженням поважної причини служить: довідка видана лікарем; якщо здобувач не пред'являє даних документів, то причина пропуску вважається неповажною.

Для відпрацювання лекції здобувач зобов'язаний представити лектору:

- якщо лекція пропущена з поважної причини – конспект лекції, написаний на підставі плану пропущеного лекційного заняття;
- якщо лекція пропущена з неповажної причини – конспект лекції з обов'язковим опитуванням.

Відпрацювання пропущених практичних занять:

- з поважної причини заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням відповідної довідки.
- з неповажної причини повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів.

Відпрацювання відбуваються на кафедрі згідно графіку шляхом усного опитування із пропущеної теми. При вивченні навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» передбачено використання дистанційних технологій.

Здобувач повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачем передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше публікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації що до власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

Під час перебування на кафедрі здобувачі повинні:

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, протипожежної безпеки та техніки безпеки;
- дотримуватись ділового стилю одягу спеціаліста-професіонала, предмети одягу повинні бути чистими та випрасуваними;
- підтримувати порядок в аудиторіях та навчальних приміщеннях;

- дбайливо та охайно ставитись до майна (меблів, обладнання, технічного оснащення);
- не виносити без дозволу речі та обладнання з навчальних кімнат кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством;
- не допускати протиправних дій, аморальних вчинків.

Здобувачу забороняється:

- порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних причин;
- запізнюватися та пропускати заняття без поважних причин.
- протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів та заважати викладачу;
- використовувати медичну форму та окремі її елементи, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам;
- у приміщеннях корпусу і прилеглий території заборонено палити;
- вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику;
- вчиняти протиправні дії та здійснювати будь-які дії, що можуть створити умови, небезпечні для здоров'я та/або життя оточуючих.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, Методичні розробки для проведення лабораторних занять, Методичні розробки для самостійної роботи, презентації, відеоролики, гістологічні препарати, анатомічні моделі.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Методичні розробки для виконання контрольної роботи здобувачам вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» заочної форми навчання факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва / В. П. Бердник, Л. М. Шерстюк, О. Б. Киричко. Полтава, 2020. 40 с.

2. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Методичні рекомендації щодо написання реферату здобувачам вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва / В. П. Бердник, Л. М. Шерстюк, О. Б. Киричко. Полтава, 2020. 26 с.

3. Анатомія свійських тварин: підручник / С. К. Рудик, Ю. О. Павловський, Б. В. Криштофорова та ін.; за ред. С. К. Рудика. Київ: Аграрна освіта, 2001. 575 с.

4. Мазуркевич А. Й., Трокоз В. О., Карповський В. І. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум. Київ: Центр навч. л-ри, 2020. 240 с.
5. Морфологія сільськогосподарських тварин / В. Т. Хомич, С. К. Рудик, В. С. Левчук та ін.; за ред. В. Т. Хомича. Київ: Вища освіта, 2003. 527 с.
6. Науменко В., Дячинський А., Демченко В. Фізіологія сільськогосподарських тварин: у 2 т. підручник та практикум. Вид.: Центр навчальної літератури, 2019. 832 с.
7. Ніколаєвич В.І. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Вид-во: Аграрна освіта, 2014. 511 с.
8. Новак В.П., Пилипенко М.Ю., Бичков Ю.П. Цитологія, гістологія, ембріологія: підручник. Київ : ВІРА-Р, 2001. 288 с.
9. Практикум з фізіології сільськогосподарських тварин / А. Й. Мазуркевич та ін. Нац. аграр. ун-т. Київ : НАУ, 2004. 276 с.
10. Рудик С. К., Левчук В. С., Костюк В. В. Анатомія свійських тварин: підручник. Вид. НАУ. Київ, 1999. Т. 1. 213 с.
11. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум / Науменко В. В., Дячинський А. С., Демченко В. Ю., Дерев'янка І. Д. Київ: Центр учбов. л-ри, 2015. 240 с.
12. Фізіологія сільськогосподарських тварин: підручник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. / за ред. Науменко В. В., Дячинський А. С. Демченко В. Ю., Дерев'янка І. Д. Київ: Центр учбов. л-ри, 2021. 568 с.
13. Фізіологія тварин: підручник / А. Й. Мазуркевич та ін. ; за ред. А. Й. Мазуркевича і В. І. Карповського. Вінниця : Нова Книга, 2010. 424 с.

Допоміжні

1. Анатомія свійських тварин: Практикум і За ред. С.К. Рудика. К.: Агропромвидав України, 2000. 248 с.
2. Авраменко Н.О., Омельченко Г.О. Мікроструктурні особливості м'язової тканини диких тварин /Н. О. Авраменко, Г. О. Омельченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. - 2018. - Вип. 1. - С. 19-21.
3. Іванов В. О., Волощук В. М. Біологія свиней: навч. Посіб. 2-ге вид. випр. і допов. Полтава: ТОВ "Фірма "Техсервіс", 2013. 384 с.
4. Омельченко Г.О. Анатомічні особливості шкіри *Carpeolus carpeolus* у Сумській області // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. Вип. 11. Суми, 2017. С. 40-43.
5. Омельченко Г.О. Біологічні особливості осілих і мігруючих козуль Сумської області // Вісник Полтавської державної аграрної академії. Вип. 3. Полтава, 2017. С. 105-107.
6. Омельченко, Г. О. (2017). Морфометричні показники шлунку свійських птахів. Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині: матеріали, Полтава, 2017. С. 50.
7. Омельченко Г. О., Ставицька Т. В., Єнусова Н. А. Анатомічні особливості сечостатевої системи свині і дикого кабана // Матеріали

студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м.Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 87-88.

8. Омельченко Г. О., Обідний Я. Р. Історія виникнення та особливості у будові бійцівських та сторожевих собак // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 63-65.

9. Омельченко Г. О., Коноваленко В., Олефіренко О.С. Про особливості дихальної системи свійської і дикої свині // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 53-55.

10. Омельченко Г. О., Гудименко Я. В., Рудь А. К., Крупа К. П. Особливості будови шкіри свійської і дикої тварин // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 34-36.

11. Омельченко Г. О., Григоровська У. С., Михайлець Н. С., Бакало А. В. Морфометрична характеристика внутрішніх органів домашньої птиці // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 32-34.

12. Омельченко Г. О., Влах Є. І., Влах Є. І. Біоморфологія крила страусів // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 28-30.

13. Омельченко Г. О., Булава Д. М., Чергінець М. М., Окара В. О. Анатомічні особливості будови собаки і вовка // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 21-23.

14. Фізіолого-біохімічні показники організму тварин: навч. посіб. А. Й. Мазуркевич та ін. Суми: Вид. П. П. Віннич, 2011. 132 с.

15. Шкарін Б. В., Омельченко Г. О. Морфологічні особливості внутрішніх органів звичайної шуки та коропа звичайного // Матеріали студентської наукової конференції. - 2018. С. 283.

16. Юдінцева В.М., Замазій М,Д. Фізіологія сільськогосподарських тварин: словник-довідник. Полтава, 1999. 240 с.

17. Янович В. Г., Сологуб Л. І. Біологічні основи трансформації поживних речовин у жуйних тварин. Львів, 2000. 384 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. spisok-literaturi.ni/fiziologiya-i-etologiya-zhivotnyih-spisok-literaturyi 58.html
2. mirknig.com/.../1181394005-fiziologiya-zhivotnyh.html
3. www.bio.bsu.by/phha/
4. arurpefing.binhoster.com/anatomiya-i-fiziologiya-zhivotnih-knigi.html

5. www.nehudlit.ru/books/detail6157.html
6. diplomart.ru/subjects/lit-0631.html
7. www.bibliolink.nl/publ/46-1-0-484
8. www.fiziolive.ru/html/pitanie/fizi/fiziologia6.htm -
9. www.booksmed.com/
10. bankknig.net/.